

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XII.

Telefon št. 2552.

Ljubljana, v četrtek, dne 5. decembra 1929.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 142.

Minister za gradbe o novem vodnem zakonu.

Minister za gradbe g. Savković je dal beograjskim časopisom o novem vodnem zakonu nastopno izjavo:

»V naši ujedinjeni kraljevini se upravlja vodno pravo po sedmih različnih zakonih pokrajinskega značaja. Vsi ti zakoni so se uveljavili pred 40 in več leti v časih, ko so glede izkoriščanja vodnih sil mislili samo na male in neznatne naprave: na žage, mline itd. Takrat se niti izdaleka ni mislilo na izkoriščanje vodnih sil v obsegu in na način, kakor se danes izkoriščajo. Spričo tega so vsi ti zakoni nepopolni in glede mnogih določil tudi zastarani.

Črna gora, Bosna in Hercegovina niso imele, pa še danes nimajo nikakega vodnega zakona. Dovoljenja so se izdajala in odločalo se je v vseh vprašanih vodne sile v Črnigori na temelju občega premoženjskega zakona, v Bosni in Hercegovini pa na temelju obrtnega reda in naredb bivše deželne vlade za Bosno in Hercegovino o gradbi stavb na vodah.

Ker je pa izkoriščanje vodnih sil in njihova poraba jako važen faktor v našem narodnem gospodarstvu, so imele državne oblasti do sedaj navzlic mnogim omejitvam veliko odgovornost, ko so izdajale dovoljenja za izkoriščanje vode in vodnih sil. Pa tudi sicer je bilo poslovanje državnih oblasti radi različnih, nepopolnih in sedanjim prilikam neodgovarjajočih zakonov o vodnih silah tudi v teh pokrajinah, v katerih je največ vodnih sil, jako težavno in komplicirano, posebno pri centralnih državnih oblastih. Vsled različnosti in nepopolnosti veljavnih zakonov o vodnem pravu trpele je največ naše poljedelstvo in naše podeželsko prebivalstvo.

Za izenačenje državne uprave je potrebno, da se tudi različna vodopravna zakonodaja izenači in zato sem za sedaj izdelal samo zakon o izkoriščanju vodnih sil, ki naj se uveljavi za celo kraljevino, dočim splošni del vodnega zakona še izdelujem tako, da bodeta oba dela tvorila celoto, ker bi izdelovanje celega zakona zavleklo uveljavljanje najaktualnejših določil.

Naša država je bogata na vodnih silah. Po približni oceni znaša celotna količina hidravlične energije v naši kraljevini preko treh in pol milijona konjskih sil brutto pri manjši vodi. Od vsega tega bogastva je imelo prebivalstvo do sedaj jako malo koristi, ker se velik del velikih vodnih sil sploh ne izkorišča, manjše sile pa na najprimitivnejši in najneracionalnejši način. Po do sedaj zbranih podatkih je v celi naši državi v celoti 880 naprav s turbinami v jakosti okoli 60 konjskih sil, od katerih je racionalno izrabljenih samo 216.480 konjskih sil, dočim je primitivnih naprav v jakosti izpod 50 konjskih sil preko 300.000, vendar pa se od teh izrablja samo 30—40%. Mnogobrojne primitivne naprave koristijo v večini slučajev samo svojim lastnikom, pomenjajo pa ogromno škodo celokupnim narodno-gospodarskim interesom.

Izkoriščanju vodnih sil, tega bogastva našega naroda, se do sedaj ni posvečala ona pozornost, katero z ozirom na njihovo korist za narodno gospodarstvo zaslužijo. Dočim je v mnogih drugih državah vprašanje vodnega gospodarstva, to je vprašanje racionalne porabe vode in vodnih sil, poverjeno v prvi vrsti brigi strokovnih tehnikov in gospodarjev, je bilo to

vprašanje pri nas do sedaj prepuščeno brigi edino krajevnih upravnih oblastev, katere so izdajanje dovoljenj za izrabljanje vodnih sil smatrale za popolnoma upravno vprašanje, ki gre samo za tem, da se za dovoljenje pobere taksa in s tem fiktivno zviša državne dohodke.

To je vzrok, zakaj se vodne sile pri nas neracionalno izrabljajo in zakaj so se naprave za izkoriščanje vodnih sil gradile tako, kakor je posameznik hotel. Vrh tega te naprave praviloma kvarijo vodne toke, povzročajo poplavljanje obrežnih zemljišč in s tem več škode nego koristi.

Da so pa mnoge vodne sile, posebno velike, ostale neizkoriščene, je vzrok tudi pomanjkanje kapitala za izgraditev velikih naprav in pomanjkanje industrijskih podjetij, kot porabnika večjih količin energije.

Danes je znano dejstvo, da je gospodarstva moč vsakega naroda v toliko večja, kolikor se ljudska moč bolj pomnožuje z mehanično energijo, ako je ta energija po ceni.

Fakt je, da je vodna sila najcenejša mehanična energija. Neobhodno je potrebno, da se čimprej ustvari pogoji, ki naj olajšajo zgraditev naprav za racionalno izrabljanje te energije.

Zakon o izkoriščanju vodnih sil je prepojen z željo, da v bodoče zagotovi racionalno izkoriščanje vodnih sil v korist splošnega narodnega blagostanja. Pri tem važnem in narodnem poslu bo država z raznimi olajšavami pospeševala vsako privatno inicijativo, ki bi nudila korist ne samo sedanjim, temveč tudi bodočim generacijam.

Naravno je, da je izkoriščanje vodne sile v prvi vrsti pravica države, potem pa okolice, skozi koje teče. Privatna inicijativa bo prišla v poštev šele za samoupravnimi edinicami, kulturnimi in dobroteljnimi društvi.

Dovoljenja za izkoriščanje se bodo izdajala za omejeno dobo, ki bo potrebna za amortizacijo investicij in za skromni zaslužek za trud in delo. Po izteku koncesijske dobe bo naprave prevzela ali država ali pa bodo še nadalje v eksploataciji posameznikov pod pogojem, da našemu podeželskemu prebivalstvu nudijo ceno motorno silo za poljedelske stroje, za razsvetljavo itd.

V obče je tendenca tega zakona, da v povzdigi našega gospodarskega življenja na višjo kulturno stopnjo preobrazijo naše vasi, katere v vsakem pogledu to zaslužijo, kar se jim na srečo države tudi z najvišjega mesta ob vsaki priliki priznava.

POSPEŠEVANJE JUGOSLOVANSKE TRGOVINE Z ŽIVINO.

Iz Budimpešte se je vrnila jugoslovanska strokovna komisija, ki se je dogovorila s pristojnimi ogrskimi mesti o izvedbenem sporazumu k novi veterinarski pogodbi med Jugoslavijo in Ogrsko. Gre za promet z živino in živalskimi produkti med obema državama. Medsebojni uvoz živine in živalskih produktov se pod določenimi pogoji pripusti brez posebnega dovoljenja, prav tako prevoz skozi obe državi, v kolikor so izpolnjeni veterinaropolitijski predpisi in predpisi tretje tranzitne ozir. namenilne države. Ogrsko zanima najbolj prevozna trgovina v Italijo, Jugoslavijo pa prevozna trgovina v Avstrijo in v Češkoslovaško. — Naša iz Budimpešte se vrniša strokovna komisija je bila poslana na Ogrsko od živnozdravniškega oddelka pri poljedelskem ministristvu.

Zboljšanje naše trgovinske bilance.

Generalna direkcija carin je objavila podatke o našem uvozu, iz katerih je razvidno, da se je naš uvoz v oktobru t. l. napram septembru t. l. dvignil, ostal pa je manjši nego lani v istem mesecu. V oktobru smo uvozili: 153.557 ton v vrednosti 748.1 milijona Din.

Izvozili pa smo v oktobru za 991.3 milijona Din in je bila torej naša trgovinska bilanca v tem mesecu aktivna za 234.2 milijona Din, dočim je bila lani v oktobru pasivna za 99.6 milijona Din.

V tekočem letu se je naša trgovinska bilanca gibala naslednje (v milijonih Din):

	izvoz	uvoz	
I. polletje	2.989.1	3.678.7	— 689.6
julij	621.3	655.5	— 34.2
avgust	1.006.2	635.4	+ 370.8
september	721.1	656.6	+ 64.5
oktober	991.3	748.1	+ 243.2

jan.-okt. 1929	6.329.0	6.374.3	— 45.3
jan.-okt. 1928	5.233.0	6.523.6	— 1.290.6
jan.-okt. 1927	5.249.1	5.961.2	— 712.1

Do konca oktobra je pasivnost naše trgovinske bilance znašala le še 45.3 milijona Din, dočim je bila naša trgovinska bilanca prvih 10 mesecev preteklega leta pasivna za 1290 milijonov Din, v istem razdobju 1927 pa za 712 milijonov.

Program donavskega žitnega kartela.

Jugoslovanski delegati so se vrnili iz Budimpešte in pravijo, da ni bilo tam nič končnoveljavnega sklenjenega, ker se Rumuni posvetovanj niso udeležili. O programu morebitnega poznejšega kartela beremo sledeče:

Budimpeška pogajanja se bodo nadaljevala v Beogradu, nato v Novem Sadu in pozneje — če bodo tudi Rumuni izrekli svojo pripravljenost za tvorbo kartela — v Budimpešti. Najaktualnejše vprašanje kartela bi bila prodaja koruze in šele potem žitni dogovori. Glede žita so si na jasnem, da se bo treba boriti s prav posebno velikimi težkočami, ker pridejo v poštev najrazličnejše kvalitete in se standardiziranje ne more dosti hitro izvesti.

V splošnih potezah določeni delovni program predvideva v vsaki udeleženi državi ustanovitev centralnega urada; nad temi tremi uradi bi bila delegacija, v katero bi omenjene tri države odpošiljale svoje zastopnike. Sporazumeli so se glede točke, da kartelno stremljenje nikakor ne izključuje proste trgovine; obratno, stremljenje po skupni prodaji se opira baš na žitne eksporterje teh treh držav. Zelo važno bi bilo sestavljanje statistike o tem, koliko žita, koruze itd. se v teh državah pridela in kako velika je domača potreba, iz česar bi bil razviden izvozni prevešek. Dalje bi bilo treba ugotoviti, kako velika je potreba onih dežel, ki žito itd. importirajo. Glavni namen bi bil seveda določitev takih cen, ki bi preprečile prenizko prodajo. Kljub velikim težkočam in kljub začasnemu protiviljenju Rumunije vlada splošno prepričanje, da se bo končno le dosegel sporazum v tem za žitno preskrbo Srednje in Zapadne Evrope tako važnem vprašanju.

Konvencije o carinskem premirju.

Ministrstvo za zunanje zadeve je poslalo gospodarskim zbornicam in drugim v poštev prihajajočim ustanovam načrt konvencije o carinskem premirju. O tej konvenciji se bo razpravljalo na mednarodni konferenci, ki bo v prvi polovici leta 1930. Važnost in nujnost te konvencije je v tem, da se naj posamezne države obvežejo za dobo dveh do treh let, da ne bodo povišale svojih izvoznih in uvoznih carin in da sploh ne bodo obremenile uvoza iz inozemstva z večjimi dajatvami, kakor so obremenjeni enaki predmeti domače proizvodnje.

Do konca t. m. bo ministrstvo zunanjih zadev imenovalo delegacijo, kateri bo poverjena obramba naših interesov na mednarodni konferenci za carinsko zaščito.

Nekaj besed o novi pridobnini.*

Letošnja odmera nove pridobnine je trgovce in obrtnike v nekaterih krajih več ali manj razburila, ker so predpisi davkov znatno višji nego so bili prejšnje leto. Posebno pri gospodarsko šibkejših slojih, ki so bili prejšnje leto oproščeni plačevanja dohodnine po bivšem avstrijskem zakonu, so razlike jako občutne.

Kakor vsaka nova stvar tako je tudi prva priredba vodila do gotovih ostrin. Pri naglici, s katero se je hitelo, da se priredbo čimprej dovrši, je bilo neizogibno, da so se pokazale ne glede na določila zakona večkrat tudi trdote, kakoršnih bodo v prihodnjih letih, ko se poslovanje uglaadi, brez dvoma izostale.

Posebno trdo občutijo davkoplačevalci v raznih občinah in okrajih neenakomernost, ki se je pokazala pri nalaganju novih bremen. V času prirejanja pridobnine je bila pozornost davkoplačevalcev osredotočena na poslovanje davčnih odborov. Tako so v večini okrajev še pred vročitvijo plačilnih nalogov prodrle v javnost razne vesti, ki so kazale, da obremenitev ni niti po občinah enega okraja, še manj pa po okrajih enakomerna. Nova pridobnina sicer ni več reparticijski davek, ki bi se porazdeljeval na posamezne davkoplačevalce po zunanjih znakih obratovanja, temveč se odmerja po individualnih dohodkih vsakega posameznika, vendar je že v človeški naravi, da navzlic temu primerja svojo obremenitev, odnosno oceno dohodkov z oceno svojega soseda, znanca, prijatelja, čigar razmere dobro pozna, kakor svoje, in iz te primerjave sklepa, ali in v koliko je njegova ocena previsoka in pretrda. Je pač naravno, da vsakdo primerja svoje razmere z razmerami svojega soseda in potem tudi oceno dohodkov. Ako pri tej primerjavi vidi, da njegov konkurent, ki posluje pod istimi pogoji, napravi morebiti več prometa, in tudi več zasluži, pa je njegov dohodek nižje ocenjen, ni čudno, da se razburja. So to popolne in več ali manj neizogibne posledice novega zakona, ki je po svoji davčni meri trd in oster. Upanje pa je, da bode zlo, ki tiči v neenakopravnosti, od leta do leta

* Iz uradniških krogov na deželi, ki so sodelovali pri prireditvi pridobnine smo dobili o prireditvi pridobnine članek, katerega v orijentacijo davkoplačevalcev v nastopnem dobesedno priobčujemo, da se čujejo obe plati.

manjše in da bo pretežen del neenakomernosti mogoče odpraviti že pri prihodnji prireditvi, ker je gotovo, da bo naša vrhovna finančna uprava, ki po svojem predstavniku kaže veliko umevanja za potrebe gospodarskih krogov, v prihodnjem letu našla sredstva in pota, da prepreči neenakomernosti, ki so letos glavni povod za več ali manj upravičene pritožbe.

V svoji razburjenosti iščejo davkoplačevalci razne krivice. Najbližji so jim poleg uradnikov, ki so sodelovali pri prireditvi, davčni odbori, ki letos nosijo pretežen del odjaja za predpisane davke. Pritožujejo se proti njim, da niso pravilno postopali, da so marsikaj opustili, kar bi bili v interesu davkoplačevalcev dolžni storiti itd. Vse te rekriminacije so sedaj odveč in tudi zaenkrat pomagati ne morejo. Čim ima davkoplačevalec plačilni nalog, je vsaka izprememba v prvi instanci nemogoča. Znižanje predpisane davka se da edino doseči potem pritožbe na reklamacijski odbor, ki bo posloval posebe za bivšo mariborsko in posebe za bivšo ljubljansko oblast. Široko področje, kakoršno ima reklamacijski odbor, nudi garancijo, da se bodo marsikateri, vsaj najbolj eklatantne neenakomernosti odpravile v reklamacijskem postopanju.

To sem smatral za potrebno, da povem raznim davkoplačevalcem, ki iščejo odpravo za znižanje predpisanih davkov na vseh krajih, tudi takih, ki mu pri najboljši volji ne morejo pomagati; pri tem pa ne polagajo zadosti važnosti na pritožbo, potem koje edino morejo doseči, da se jim breme, če in v kolikor je res pretrdo, olajša.

Banske uprave.

III.

Poseben položaj je v reformah z dne 3. oktobra in 7. novembra t. l. namenjen mestnemu trikotu Beograd—Zemun—Pančevo. To je dalo povod, da se je pričela v naši javnosti na veliko diskusija o novem »velemestu«, ki bo kakor Leviatan pogoltnilo mesta Beograd, Zemun in Pančevo. Poglejmo, kaj je na stvari!

Po § 4 zakona o nazivu in razdelitvi kraljevine na upravna območja sestavlja uprava mesta Beograda, Zemuna in Pančeva posebno upravno celoto, je pod neposredno upravno in nadzorstveno oblastjo za notranje posle ter ima naziv: uprava mesta Beograda. Zakon o banski upravi predpisuje še, da se pri upravi mesta Beograda ustanavlja tehnični oddelek, ki prevzame posle dosedanje gradbene sekcije za mesto Beograd (§ 50), da bo posle, za koje je sicer pristojen prosvetni ali trgovinski oddelek banske uprave, na teritoriju uprave mesta Beograda vršilo ministrstvo za prosveto, odnosno ministrstvo za trgovino in industrijo (§ 56) in da se minister za notranje posle pooblašča, da predpiše z uredbo ustroj in področje uprave mesta Beograda (§ 57).

Nastaja prvo vprašanje, ali se je hotelo združiti, komasirati mesta Beograd, Zemun in Pančevo v eno upravno edinico, v velik Beograd in jo kakor enklavo na teritoriju dunavske banovine izločiti iz tega teritorija in jo izvesti iz področja banske oblasti Dunavske banovine.

Ali se samo pristojnost sedanje

uprave mesta Beograda kot čisto policijske ustanove razširi tudi na teritorij mest Zemuna in Pančeva? Izgleda — kakor to smatra tudi naša javnost — da se hoče več: namreč da se teritorij teh treh mest popolnoma izloči iz pristojnosti banske uprave Dunavske banovine. Za to govori poleg teksta citiranega paragrafa 4 ustanovitve tehničnega oddelka pri upravi mesta Beograda s prenosom poslov gradbene sekcije nanj, kakor tudi pridržek poslov ministrstva za prosveto ter trgovine in industrije na teritoriju uprave mesta Beograda za pristojnost centralne uprave, dasiravno so drugod posli prenešeni na banske uprave. Kako pa je na tem teritoriju za ostalimi posli, ki so drugod prenešeni na banske uprave, n. pr. posli, tičeči se kmetijstva in živinoreje, šumarstva, socialne politike in narodnega zdravja? Spadajo li v pristojnost banske uprave, uprave mesta Beograda ali ministrstev? Če je pravilno naziranje, da tvorijo mesta Beograd, Zemun in Pančevo enklavo, malo banovino na teritoriju Dunavske banovine, potem spadajo pod upravo mesta Beograda vsi posli, ki so drugod prenešeni v pristojnost bana, izvzemši posle ministrstva za prosveto in gotove posebej našteje posle ministrstva za trgovino in industrijo, ki so pridržani centralni upravi.

Da bosta mesti Beograd in Zemun v bližnji bodočnosti, ko ju bodo spajale nove prometne zveze, tvorili eno mestno celoto in morali tedaj dobiti tudi eno samo upravo, o tem nikdo ne dvomi. Pančevo pa je že bolj oddaljeno. Ko pa pride do tega, da se Beograd spoji s Pančevim, potem ne bo težko dati temu razvoju tudi potrebno administrativno organizacijo. Za sedaj ni stvarnih pogojev za tako spojitve Pančeva z Beogradom in Zemunom. Potemtakem je sedaj upravičeno edino to, da se pristojnost uprave mesta Beograda, z drugimi besedami policijska direkcija, razširi na Zemun in pozneje, ko se izroči prometu dunavski most, še na Pančevo.

Še manj je povoda, izločiti teritorij Beograd—Zemun—Pančevo iz Dunavske banovine, tudi če bi bilo umestno, da se že sedaj izvede administrativna združitev v eno mestno celoto. Razlogi, ki se jih navaja za tako izločitev, predvsem dejstva, da je Beograd sedež vlade, a ni sedež nobene banske uprave in da je tudi doslej bila uprava mesta Beograda vedno neposredno podrejena vladi, niso zadostni. Vojno upravo ne moti, da je sedež armije v Novem Sadu, nihi pošto upravo, da je direkcija v Novem Sadu, pa da pripada Beograd v njih območje.

znaki poživiljenja trga za one vrednote, ki so irdno obrestljive. Vsekakor bo nadaljno večje padanje lečajev na delniškem trgu preprečeno po nalahnem zrahljanju glavnih razmer. Glede bodočnosti je torej poročilo precej nejasno.

ZBOLJŠANJE PŠENIČNE KVALITETE.

Ogrska gospodarska družba je imenovala komisijo za proučevanje kvalitete ogrske pšenice. Pomisleke imajo proti predlogu za osnovo centralnega pšeničnega skladišča v svrhu izbire vseh pšeničnih vrst iz raznih produkcijskih okrajev po kanadskem sistemu, da se ugotovi enolna kvaliteta; stroški bi bili namreč preveliki. Podpredsednik budimpeštanske borze Koloman Frey si v tej zadevi zlasti prizadeva za jugoslovansko-ogrski dogovor in za skupno poslovanje obeh dežel.

Razstave sejmi

Sejmi v Kamniku. V Kamniku se vrše sejmi vsak drugi terek v mesecu in sicer: kramarski in živinski sejmi v mesecih: januar, marec, junij, avgust, oktober in december. Živinski sejmi pa v mesecih: februar, april, maj, julij, september in november. — Ako pade sejmski dan na praznik, se vrši dotični sejem prvi prihodnji delavnik.

Dr. Juri Štempihar:

Meddržavna civilna pravna pomoč kraljevine Jugoslavije.

(Nadaljevanje.)

Pripustitev ne spremeni tujega akta v domač akt. Poleg tujega akta, ki je predmet zaprosila, stopi domač akt, pripustitev. To velja tudi za izvršbe; poleg tujega izvršilnega naslova stopi domače izvršilno dovolilo. Stranka ima opraviti z dvema aktoma in ima zoper vsak akt posebej pravne leke; zoper izvršilni naslov po lex fori prosočnega sodišča, zoper izvršilno dovolilo po lex fori zaprosenega sodišča. — S pripustitvijo se tuj akt praviloma izenači z domačim aktom. Na podlagi izrecnega meddržavnega ali domačega predpisa morejo biti izjeme v smeri ugodnejšega ali v smeri neugodnejšega postopanja. Neugodnejše postopanje vidimo tam, kjer je meddržavna p. p. najbolj skopa, pri izvršbah; ugodnejše postopanje tam, kjer je najbolj liberalna, pri ugotovitvah event. tudi pri dostavitvah (§ 37 cyp. SHS). Ugodnosti dostavitve in ugotovitve ne veljajo za izvršbe, ako so n. pr. po čl. 12 čl. p. p. pog. domači akti, opravljeni na podlagi zaprosila za ugotovitev, oproščeni državnih pristojbin, iz tega ne sledi, da mora biti domače izvršilno dovolilo na podlagi čl. izvršilnega naslova oproščeno domačih pristojbin za izvršbe.

Določbe nekaterih naših pokrajinskih poslovnikov, po katerih dostavitvena zaprosila sploh ne pridejo sodniku pred oči, ampak jih reši sodna pisarna, je pri današnjih zapletenih razmerah neumestna, ne spreminja pa nič na načelu, da je tudi za taka zaprosila potrebna domača pripustitev; samo, da jo opravi pisarna, ki dobavi v dvomnih ali spornih slučajih sodnikovo odločbo.

Pripustitev zaprosil v civilnih zadevah spada načeloma v delokrog pravosodja, ne pravosodne uprave. To se razume samo ob sebi, kadar je p. p. v civilnih zadevah poverjena sodiščem in kadar občeje sodišča med sabo neposredno. Samo v kolikor je vzajemnost dvomna, dobavijo sodišča obvezno izjavo pravosodnega ministra (§ 36 cyp. SHS). Pri »absolutni« pristojnosti sodišč pa ostane tudi tedaj, kadar se občejevanje vrši diplomatskim ali »malim diplomatskim« polom (§ 38 cyp. SHS, prim. avstr. Rechtshilfeklass 1928, § 22, in III. szám. utasítás mady. pravosodnega min.). Dalje tudi tedaj, kadar bi bilo v meddržavnih pogodbah predvideno, da se »nesporazumi odpravijo diplomatskim polom«; tudi v takih slučajih mora priti pred diplomatsko akcijo do dokončne sodne odločbe. Pravosodna uprava se smatra v praksi za pristojno, kadar ne obstoji vzajemnost ali kadar manjka zaprosilu »osnovnih predpogojev« pravne dopustnosti ali dejanske izvedljivosti. V teh slučajih vračajo zaprosila že posredujoča ministrstva sama. Nadalje tudi takrat, kadar je izkazovanje civ. pravne pomoči poverjeno upravnim oblastem, kot n. pr. deloma v Srbiji ali v pupilarnih zadevah v Vojvodini.

Notranja zakonodaja ne dela dosledne terminološke razlike med posameznimi vrstami p. p., zlasti ne med dostavitvami in ugotovitvami. Za to tudi nima posebne potrebe, ker smatra tako dostavitve kot ugotovitve kot sodne akte, dasi se dostavitve praviloma ne izvršujejo ob sodelovanju sodnika, temveč od drugih organov po sodnem nalogu. Druge zakonodaje polagajo na to okolnost večjo važnost in smatrajo za sodne akte samo one, ki jih izvrši sodnik v državnopravnem pomenu te besede. To bo razlog, da se v meddržavnem pravu razlikujejo dostavitve od ugotovitev. Pa tudi tu je razlika večinoma le terminološka, v stvari veljajo praviloma za dostavitve ista načela kot za ugotovitve. Izjema so države anglosaksonskega prava, ki se odzivajo za prosilom za zaslišanja (při, strank, zvedencev), dočim dostavitve — brez posebne pogodbe — ne izvršujejo. — P. p. pogodbe SHS razlikujejo dostavitve in ugotovitve sistematski in terminološki, kot haška konvencija o civ. postopanju; za vsako vrsto pravnomočnih dejanj imajo posebne določbe, med katerimi pa, kar se tiče dostavitve in

Finančni položaj Francije.

Prof. Nogara iz Pariza piše:

V Franciji sami večkrat nimajo pravega pojma o položaju proračuna. Časopisje priobčuje številke, po katerih bi bilo računati na velike prebitke; in na podlagi površnih informacij se vodi strasten boj za znižanje davkov. Ta propaganda sloni na vrsti napačnih domnev, ki jih hočemo popraviti.

Brez dvoma obstojijo računski prebitki in gotovo razpolaga francoski zakladni urad z bogatimi sredstvi, kar je razvidno že iz višine državnih depotov pri Francoski banki in v inozemstvu. Treba je pa pomen obeh teh dejstev natančneje določiti. Račun za leto 1929 izkazuje sedaj v primeri z budžetarnimi dohodki preveč 5 milijard frankov in smemo reči, da bo ta preveč do konca leta narasel na 6 do 7 milijard. Ker so pa tudi izdatki prekoračili proračun in se je v juliju sklenilo že znižanje davkov, znaša preveč dohodkov sedaj komaj pol drugo milijardo in se ta preveč do konca leta najbrž ne bo nič spremenil. To smo morali povedati, da odstranimo napačno mnenje glede višine sedanjih računskih prevečkov.

Ker se po metodah državnega računovodstva letni prevečki ne prenešajo na nov račun, temveč se anulirajo, se proračun za l. 1930 ne more direktno spremeniti. Seveda so pa vplačane vsote vseeno prišle v državno blagajno, in francoski zakladni urad se nahaja sedaj vsled računskih prevečkov v ugodnem položaju. Merodajna za to, in sicer v prvi vrsti, je pa tudi okolnost, da za amortizacijo razpoložljive vsote še niso bile uporabljene za svoj pravi namen. Poleg vsot, ki so došle francoski državi za kritje njenih budžetarnih izdatkov, so bili vplačani od leta 1926 naprej tudi zneski za avtonomno amortizacijsko blagajno. A precejšen del tega denarja so pripravili za eventualno odplačilo dolga v znesku 10 milijard frankov Ameriki, koji dolg je dotekel v zadnjem avgustu. Potem ko so ta dolg vključili v skupne dolžne obveznosti Francije napram U. S. A., se morejo zneski porabiti za kak drug namen. Ne sme se pa kar enostavno domnevati, da so sredstva, ki so sedaj francoskemu zakladnemu uradu na razpolago, zaključek računskih prevečkov.

Proračun za leto 1930 sicer ni direktno pod vplivom izgleda na previ-

šek sedanjega računa, a pri njegovi sestavi so vsekakor upoštevali večje dosežene dohodke. Ker je bil pa proračun zelo zgodaj vložen in so se doslegli v zadnjih mesecih nadaljni večji dohodki, je mislila parlamentarna finančna komisija, da sme dohodke ceniti za dve milijardi višje kot vlada. A tudi vsota izdatkov se je morala višje določiti. Večji dohodki so v veliki meri posledica zvišanih cen, in je zato potreben tudi primeren popravek na strani izdatkov. Tak popravek je v Franciji tem potrebnejši, ker se je moglo ravnovesje v proračunu doseči doslej samo na ta način, da so odložili že davno obljubljeno zvišanje več vrst plač. Finančni minister je bil zato mnenja, da se nahaja njegov proračun ravno v ravnovesju, potem ko je bil na podlagi juljskih sklepov dovolil davčno razbremenitev v znesku 1 milijarde frankov. Finančna komisija je pa računila dohodke za dve milijardi višje in je dovolila davčno znižanje za še eno milijardo. Budžetarni prevečki bi znašal torej sedaj samo eno milijardo, a bosta zbornici gotovo sklenili nove velike izdatke. Doslej so se dovolile davčne razbremenitve v znesku dveh milijard frankov v breme proračuna in v znesku nadaljnjih 800 milijonov frankov v breme prejemnih virov amortizacijske blagajne.

Ta dejstva moramo upoštevati, če hočemo sedanji finančni položaj francoske države pravilno oceniti.

KONJUNKTURNI POLOŽAJ V NEMCIJI.

Poročilo nemškega Zavoda za konjunktorno raziskovanje ugotavlja v gospodarskem položaju Nemčije sredi novembra znake konjunktornega nazadovanja, ki niso več daleč od znakov depresije. Brezposelnost narašča bolj kot sicer ob tem času, naročila padajo, zaganjanje s surovinami tudi, in prav tako produkcija in prodaja blaga, ki je za konjunkturo občutljiva. Tendence cen je obnena nadalje navzdol. Kreditni trg pa niso več tako napeti kot so bili doslej in je kredit lažje dobiti. Seveda pa še niso premagane napetosti, ki silijo h konjunktornemu nazadovanju, in ni še gotovo, če bo pričakovana razbremenitev kreditnih trgov zadostovala za ustavitev konjunktornega nazadovanja že v bližnjih mesecih. S konjunktornim nazadovanjem omogočena oprostitve kapitaliz iz produkcijskega procesa bi mogla pospeševati efektivni trg. Od začelka novembra dalje se javljajo prvi

ugotovitev, stvarno ni načelne razlike. Poleg posebnih določb za posamezne vrste zaprosil obstoje ljudi splošna pravila za vse vrste (prim. Lapajne, l. c. str. 267). Taka splošna pravila so: že omenjena preskušnja izvršljivosti; dalje obstoj vzajemnosti (SHS spada v vrsto onih držav, ki zahtevajo načeloma vzajemnost za vse vrste pravne pomoči); dalje odstop zaprosila uradoma, kadar zaprosena oblast ni pristojna, in obvestitev prosee oblasti o odstopu, norma, ki v vseh pokrajinskih zakonodajah ni povdarjena in na katero praksa tudi sicer rada pozabi. Slednjič spadajo sem predpisi o diplomatskem, malem diplomatskem in o neposrednem obče- vanju. Diplomatsko obče- vanje je pravi- lo, ki velja vselej, kadar ni drugačne- ga predpisa oz. kadar zaprosilo ni po- sebno nujno. Mala diplomatska pot (neposredno obče- vanje med obema pravosodnima ministrstvom) velja po avstr. p. p. pog. za obče- vanje sodišč iz področja višjih sodišč Beograd, No- vi Sad, Podgorica in Skoplje na eni ter lnomost na drugi strani. Neposredno obče- vanje je predpisano po čl. bol- garski in poljski p. p. pogodbi ter v sporazumu o slečaju z Italijo splošno; po avstrijski p. p. pogodbi med sodišči iz področij višjih sodišč Ljubljana, Za- greb, Split in Sarajevo na eni ter Gra- dec in Dunaj na drugi strani, dalje po sporazumu o obče- vanju sodišč z Italijo med sodišči iz področij višjih sodišč Ljubljana, Zagreb, Split in Sarajevo na eni ter Trst in »Zadar« (ne obstoji več!), dalje s sodnimi oblastmi na Reki na drugi strani. Pri »neposrednem« obče- vanju obstoje, še sledeče posebnosti: po češkoslovaški p. p. pogodbi od- pravljajo zaprosila samo predsedništva zbornih sodišč (in je odgovorili torej njim, ne pa proseeemu sodišču same- mu, ministrstvo pravde št. 80.527/1927); nasprotno so po poljski p. p. pogodbi samo predsedništva prvostopnih (zbor- nih) sodišč pozvana za sprejem zapro- sil (preskušnja izvršljivosti), rešitev se pošlje proseeemu sodišču neposredno. Tudi tam, kjer je predpisana mala di- plomatska pot, se more v posebno nujnih slučajih obče- vati neposredno (ta- ko izrecno čl. 8 avstrijske p. p. pogod- be). — Ako je došlo zaprosilo per ne- fas neposredno, ga sodišča SHS obi-

čajno predložijo ministrstvu pravde radi navodila. Če ministrstvo pravde sma- tra, da obstoje pravne ali dejanske za- preke, vrne zaprosilo predpisanim po- lom proseei oblasti; v nasprotnem slu- čaju ga vrne zaprosenemu sodišču v pristojno rešitev. Nasproti tej praksi polaga § 36 c. p. p. SHS veliko važnost na okolnost, je-li zaprosilo došlo pred- pisanim potom zaproseni oblasti. — Pripomni se, da glasom navodil mini- strstva zunanjih zadev naša sodišča ne morejo neposredno obče- vati z našimi predstavništvi v tujini, pač pa morejo naši konzulati neposredno obče- vati z našimi sodišči.

Po splošnih načelih bi morala biti zaprosila spisana ali prevedena na dr- žavni jezik zaprosene oblasti. Izjemo od tega pravila dela čl. 10 italijanske kon- zularne in nastanitvalne pogodbe iz l. 1878 in sicer na korist francoskega je- zika; vendar se v praksi prevaja na je- zik zaprosene oblasti. V poljski p. p. pogodbi je predvidena izbira med je- zikom zaprosene oblasti ali francoskim jezikom. Sporazum o slečaju z Italijo, ki predpisuje sicer neposredno obče- vanje, ne oproščuje od prevodov; v ne- posrednem obče- vanju v smislu sporazu- ma iz l. 1925 pa odpade prevod in bo veljalo to tudi za slečajne zadeve. Pre- vodi so dalje predpisani po češkoslo- vaški pogodbi. Naprtili dolžnost pre- voda proseei oblasti, ne odgovarja praktični potrebi, dasi izgleda mogoče logično; kajli lažje se prevede s tujega jezika na domači jezik kot pa obratno in po načelu enakega postopanja pride la olajšava obema strankama v dobro, dočim sta v nasprotnem slučaju samo goli logiki na ljubo obe stranki udar-jeni. Zato pooblašča čl. 3 češkoslovaške p. p. pogodbe zaproseno oblast, da na predlog proseei oblasti sama preskribi prevod. Po bolgarski, poljski in av- strijski p. p. pogodbi ni treba prevoda za zaprosila oz. za »spremna pisma«, namenjena proseei oblasti sami. To pa, kar se ima vročiti stranki (intimat), mo- ra bti prevedeno, ako naj bo podana možnost prisilne dostavitve in sicer brez ozira na okolnost, ali poteka intima- od stranke ali pa od proseei oblasti.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

TEDEN LJUBLJANSKI BORZI

Posebno poročilo tujinskega lista

Devizno tržišče.

V pogledu kupčijske živahnosti mi- nuli teden nikakor ne zaostaja za pred- zadnjim, kajli viš na doseženega pro- metla (26.633 milijona Din) je malodane istolotika in le dnevni devizni promet je izkazan z močno izpremenjenimi šte- vilkami. Tako je zaključil prvi borzni sestanek z znatnim prometom od 8.401 milijona Din in drugi (dne 26. novembra) z rekordnim dnevnim prometom od pre- ko 10.25 milijona Din, od čegar odpade pretežni del zaključkov na devizi Lon- don in Newyork. Od srede 27. novem- bra dalje so bili skoro vsi važnejši de- vizni tečajji v opadanju ter je vsled te- ga obče- tno popustila tudi devizna kup- čija tega dne, ki je dosegel komaj štiri- milijonski promet, naslednjega dne pa komaj poldrugimilijonski in s tem ob- enim najmanjši promet v pretečenem tednu. Zadnji borzni sestanek prejšnje- ga tedna je dosegel približno dvainpol milijona.

Promet v prvi polovici novembra je presegel 50 milijonov, v drugi polovici pa celo 53 milijonov dinarjev tako, da je izredna poslovna razgibanost mese- ca novembra l. l. obeležena z rekordnim mesečnim prometom od ca. 103.5 mili- jona dinarjev. Celokupni devizni promet v desetih mesecih l. l. znaša 788.954 mi- lijona Din in če prišlejšemo k temu še gornji novemberski promet, dobimo skupni doseženi promet v iznosu od preko 892.422 milijona Din.

Značilno pri tem je, da od celotnega novemberskega prometa odpade na Narodno banko le okoli 30 milijonov di- narjev deviznega blaga, vse ostalo, te- daj približno 73.5 milijona pa je dala na razpolago privatna ponudba. V minu- tem tednu je bilo s posredovanjem Na- rodne banke zaključenih za 4.5 milijona dinarjev deviz in sicer največ Curiha, Berlina in Prage ter nekaj Newyorka, Dunaja in Londona, dočim je privatna ponudba omogočila zlasti znane za- ključke v devizah London in Newyork, dalje Curih, Trst in deloma Dunaj. V primeru s prometom v predzadnjem tednu je bila potreba po intervencijs- kem blagu v minulem tednu še enkrat manjša in je vso razliko v kritju deviz- ne potrebe tokrat krila privatna po- nudba.

Ako primerjamo številke prometa v poedinih devizah minulega tedna s predzadnjim tednom, tedaj vidimo, da je deviza London samo nekoliko za- menjala svojo mesto ter so prometne številke ostalih deviz ostale v splošnem skoro brez posebnih sprememb. To je predvsem razvidno iz naslednje tabele (številke v oklepajih značijo promet v predzadnjem tednu): London 8.414 (5.483), Newyork 7.570 (8.408), Curih 4.157 (3.869), Trst 1.708 (1.817), Praga 1.691 (3.106), Berlin 1.457 (1.181), Dunaj 1.215 (2.188), Pariz 0.411 (0.436) in konč- no Budimpešta 0.009 (0.102).

V devizni tečajnici ni opaziti očit- nejših sprememb. Curih bazira stalno na višini 1095.90, Budimpešta je ostala skoro popolnoma neizpremenjena, pravtako Praga, ki je skoro celi pre- tekli teden beležena s 167.45 in le na sredinem borznem sestanku oslabela za pet točk ter Amsterdam, ki je osciliriral komaj zabeležbe vredno od 22.78 na 22.79. Dočim je Bruselj variral med 7.9003 in 7.8959, je tečaj Berlina začrtal mirnejše tečajne spremembe od 13.51 (25. novembra) na 13.515 (27. novembra) nalik Parizu, ki je dosegel na pondelj- kovem borznem sestanku svoj najnižji (222.30), na torčkovem pa (222.38) naj- višji tečaj v minulem tednu. Deviza Trst je bila v značajnem tečajnem opada- nju, ker je od pondeljka (295.506) na če- trtek (295.35) utrpela 15-poenski padec in se šele na zadnjem borznem sestanku (29. novembra) okrepila za 18 točk. Največji zaključki v devizi London so bili perfekturirani na bazi 275.43, dokaj manj na bazi 275.47 (najvišji tečaj) najmanje pa po tečaju 275.40 (najnižji tečaj), slično kot pri Newyorku, le s to razliko, da izkazuje največje zaključke po najnižjem dnevnem tečaju 56.355

(dne 26. novembra), najmanjše pa po najvišjem (dne 28. novembra) 56.345. Edino Dunaj je močno spreminjal le- čajno bazo ter od pondeljka (7.9452) do srede (7.9397) obče- tno oslabel in šele od tedaj dalje nihiral s tendenco navzgor.

Ostale devize niso beležile.

Efektno tržišče.

Brez zanimanja, Vojna škoda je dne 25., 26. in 27. novembra beležila 437 za promptno in 440 za decembarsko do- bavo, za februar 1930 ex coupon pa 414 dne 25. novembra ter 412 pa dne 26. in 27. novembra. Sicer so ostali vsi te- čajji neizpremenjeni, izvzemši Kranjske industrijske družbe, ki je 26. novembra beležila za denar 315 Din.

Zaključkov ni bilo; tendenca milačna.

Lesno tržišče.

V zadnjem tednu lesno tržišče ne za- znamuje nikakršnih bistvenih sprememb. Tendencia je milačna in promet nikakor ne odgovarja živahnosti, ki bi se mo- rala razviti v zimski sezoni. Tudi iz za- ključkov je razvidno, da konzumenti iščejo in kupujejo le najbolj potrebno blago, ki se sproti uporablja. Sezonsko blago so samo drva in oglje. Suhih drv zelo primanjkuje, ker so zaloge te vrste pošle, vendar pa so zaloge svežih drv precej velike. Suhih drv se je zaklju- čilo 22 vagonov cepanic 1 m dolgih, z 10% okroglic ter 2 vagona okroglic. Slavnega lesa se je zaključilo 5 va- gonov tramov, natačno sestavljena na- ročila po noli kupca, oziroma konsu- menta. Za domače žage se je kupilo 10 vagonov smrekovih hlodov od 4 m dolžine ter od 30 cm premera naprej. V bukovini vlada popolen zastoj, medtem ko je v hrastovem lesu vedno povpra- ševanje po podnicah. Nadalje se je za- ključilo 1 vagon ostrorobih bukovih obrobjenih plohov, 2 vagona hrastovih plohov obrobjenih in 1 vagon desk smreka - jelka.

Povpraševanja:

1500—2000 m³ moralo — smreka, jelka: Dimenzije: 15% od 58/58 mm; 60% od 68/68 mm; 20% od 78/78 mm; 5% od 98/98 mm. — Dolžina: 110% od 4 m; 70% od 5 m; 20% od 6 m. — Blago zdravo, ostro- robo.

Remeljini: 800 kom. 38 × 38 mm, 4 m, vezano v zvezke; 500 kom. 78 × 98 mm, 5 m ali No. 1000 od 2.50 m; 400 kom. 78 × 98 milimetrov, 4 m.

Trami — smreka, jelka: rezani, ostrorobi 2.50 m 24 mm; 3.70 m 24 mm; 4 m 225 mm; 4.50 m 42 mm; 5 m 42 mm, 7 m 157 × 187 milimetrov; 8 m 217 × 267 mm.

Trami merkantilni: 16 × 19 4 m 250; 5 m 84; 21 × 26 7 m 8. Dobava nujna.

Madrieri: smreka, jelka, l. II. in sicer 200 m³: Dimenzije: debelina 110, 140 in 160 mm; širina: od 25 cm naprej; dolžina: od 5.50 m naprej. Blago rezano, paralelno, franco vagon Sušak pristanišče, dobava v januarju in februarju 1930, prevzem na licu mesta.

Deli zabojev — smreka, jelka: Kosi: končnice lahko sestojijo iz dveh delov, str- nice istotako, pokrovi in dna tudi iz treh delov. I. Tip: Kom. No. 600.000 od mm 510 × 255 × 11 stranice; Kom. No. 600.000 od mm 340 × 255 × 15 končnice; Kom. No. 600.000 od mm 480 × 365 × 11 dna in po- krovi; Kom. No. 1.200.000 od mm 270 × 40 × 11 letvice. — II. Tip: Kom. No. 600.000 od mm 550 × 240 × 11 stranice; Kom. No. 600.000 od mm 335 × 240 × 15 končnice; Kom. No. 600.000 od mm 530 × 360 × 11 dna in pokrovi; Kom. No. 1.200.000 od mm 260 × 40 × 11 letvice. Dobava: Kom. 50.000 zabojev vsak mesec od vsakega tipa, skupno 100.000 zabojev na mesec z začetkom dobave 1. februarja 1930. Cena naj se po možnosti navede za 1 m³. Blago mora biti vezano v garniture.

3.000 hrastovih pragov 2.60 m × 25 × 14 × 11/12 cm.

2.000 hrastovih pragov 2.60 m × 24 × 14 × 11/12 cm. Cena franco vagon Sušak. Pla- čilo proti akreditivu.

Ca. 3.000 m³ kratice (smreka, jelka) od 1 do 3.50 m, od 10 cm naprej 13/14 in ca. 1/2 od 12 mm; ca. 1/2 od 18 mm; ca. 1/2 od 24 milimetrov. Cena po možnosti fob Sušak. Plačilo akreditiv.

2.000—3.000 m³ bukovih testonov 2.25 m, 20 mm, od 10 do 25 cm. Cena po možnosti fob Sušak. Plačilo akreditiv.

Tesani trami: 100 kom. 8/8 cm od 4 m; 300 kom. 11/11 cm od 4 m; 200 kom. 11/13 cm od 4 m; 100 kom. 8/8 cm od 5 m; 250 kom. 11/11 cm od 5 m; 200 kom. 11/13 cm od 5 m; 100 kom. 11/11 cm od 6 m; 200 kom. 11/13 cm od 6 m; 50 kom. 16/19 cm od 6 m; 100 kom. 16/21 cm od 6 m; 60 kom. 16/21 cm

Po svetu

Srbsko-češka sladkorna tovarna v Cupriji izkazuje letos 4 milijone dinar-jev čistega dobička (lani 5.5). Dividenda bo znašala 17% ali 31.5 dinarjev proli 10 odstotkom ali 4.5 dinarjem v lan- skem letu.

Glede izkoriščanja vodnih sil v Jugo- slaviji pripravlja naša vlada nov zakon, ki naj odnosna pravna vprašanja uredi enotno za vso državo. Jugoslavija raz- polaga ob nizkem vodnem slanju s 3.500.000 konjskih sil, koja moč je pa še jako nezadostno izkoriščena.

»Derma«, tovarna finega usnja v Ze- munu, je prišla v konkurz.

Deželni zavod za tujski promet bodo ustanovili na Koroškem, da odstranijo dosedanje mnogolirnost. Vlada hoče novi zavod bogato dotirati.

Velesemenj v Bruslju. XI. mednarodni semenj v Bruslju se vrši od 2. do 16. aprila 1930.

Rumunsko telefonsko omrežje bo naj- brž oddano v zakup; pogajata se za to dve inozemski družbi, in sicer švedska družba Ericson in ameriška družba Standard. Rumunska vlada študira oba predloga.

Pogajanja o spojitvi kontinentalne evropske vagnske industrije v kartel, ki se vršijo že več let, so tako daleč uspela, da upajo na ustanovitev kartela že v bližnjih tednih. Vseboval bo Fran- cijo, Nemčijo, Avstrijo, Ogrsko in Če- škoslovaško. Po ustanovitvi kartela bo- do osnovali mednarodni urad za nor- miranje železniških vagonov.

Mednarodni kartel valjane žice so na zborovanju v Kölnu podaljšali do konca leta 1931, s pogojem, da se podaljša tudi nemški kartel. Kvote in cene so ostane nespremenjene. Ugotovili so na- lažno zboljšanje tržnega položaja.

Vrednost svetovne avtomobilne pro- dukcije v letu 1929 ceni ameriška avto- mobilna trgovska zbornica na šest mi- ljard dolarjev; lani je znašala pet mi- ljard.

Mednarodna konferenca volne v Brad- ford na Angleškem je vzela na vidik ustanovitev mednarodne organizacije. Ze lani so v Parizu o tem govorili in so se za organizacijo izrekle Anglija, Francija, Nemčija, Belgija, Holandska in Češkoslovaška.

Posojilo brazilskemu zavodu za za- ščito kavnih cen v znesku dveh milio- nov funtov so dale londonske banke s pogojem, da se transporti kave iz Bra- ziliije pomnožijo ter da se izdela obse- žen načrt za postopno likvidacijo pre- velikih v Braziliji nakopičenih zalog kave.

O minimalni ceni za železo v palicah na podlagi 5.5 funtov so se pogodili Nemci in Luksemburžani ter beremo, da so tudi Belgijci in Francozi za to.

Producenci sladkorja iz Nemčije, Bel- gije, Kube, Češkoslovaške in Poljske bodo zborovali v januarju v Bruslju v svrhu razpravljanja o tržnem položaju ter novih predlogov za sladkorni spo- razum.

Velika švedska železorudniška dru- žba Luossavaara-Kirunavaara bo iz lan- skega čistega dobička v znesku 14.500 lisoč švedskih kron razdelila 17-odsto- tno dividendo. Lani je eksportirala 7.700.000 ton železne rude. Njega po- družnica je družba Graengesberg in eden glavnih njenih delničarjev je Kreu- ger in Toll d. d.

Švedska združna zveza bo zgradila tovarno žarnic in jih bo napravila na leto dva do tri milijone. Glavnica znaša okrog 2 milijona švedskih kron.

Bata se mudi v Berlinu in se pogaja s tamošnjo čevlarsko industrijo o ca- rinskih vprašanjih.

Sladkorna kampanja v Italiji je bila letos lako dobra, da je dala 535.000 ton nad domačo porabo.

od 5 m. Trami morajo biti suhi, lepo tesani in ravni. Cena naj se glasi franco vagon nakladalna postaja.

Ca. 700 kvintalov bukovih letvic, 20 x 20 mm in 22 x 22 mm, dolžina 0-60 do 1-50 m, dobava en vagon do polovice decembra 1929, ostalo po partijah v prvem trimeslju 1930. Cena naj se glasi franco vagon meja Postojna tranzit.

1 vagon smrekovih letvic, vezane v svežnje, 30 x 35 in 30 x 40, dolžina 2 do 4 m. Cena franco vagon meja.

Kratice, deske III. in IV., morali in drugo tem podobno blago. Cena franco vagon meja.

Božična drevesca za čimprejšnjo dobavo. — Cena franco vagon meja via Postojna tranzit. Prevzeti bi se na licu mesta. Plačilo takoj po prevzemu.

40 m³ tramov 13/16 ali 13/19 ali 16/18, vsi 8 m dolžine.

400—450 smrekovih drogov, zdravih, ravnih, 5 m dolgih, 10 cm srednjega premera. Cena franco vagon Sušak pristanišče.

Ca. 40 m³ drogov (smreka, jelka), zdravih, ravnih, 8 m dolgih, od 15 do 18 cm srednjega premera. Cena franco vagon nakladalna postaja.

Vsako množino desk od 10 do 11 mm, od 8 cm širine naprej, od 1 m dolžine naprej, paralelno, očeljeno, ostrorobo, vezano. Cena fob Sušak.

2 vagona smrekovih bordonalov, od 30 x 30 cm naprej in od 5 m dolžine naprej. Cena franco vagon meja Postojna.

Vsako množino hrastovih podnic, 43 mm debelih, v uzelnih dolžini in širinah. Cena franco vagon meja Postojna.

1 vagon borovih desk, 50 in 60 mm, 4 m, od 16 do 40 cm širine medija, najmanj 28 cm, ostrorobih, paralelnih, očeljenih, samo I., II., suhih, za mizarske svrhe. Cena franco vagon nakladalna postaja.

Javorjeve hlode, od 30 cm premera naprej. Cena franco vagon nakladalna postaja.

300—400 m³ tramov merkantilnih, od 5/6 do 24/29, od 4 do 12 m. Cena franco vagon prihod Sušak pristanišče.

3 vagona bukovih neobrobjenih plohov od 60, 70, 80, 90 mm z malo od 40 mm, od 2 m dolžine naprej do 5 m, največ 4-60 do 5 m, po možnosti samo I., II. sicer I., II., III., z 20% III. Dobava do marca 1930. Cena franco vagon meja Postojna.

1 vagon 28 mm; 1 vagon 38 mm; 1 vagon 48 mm, 1/2 vagona 68 mm, 1/2 vagona 78 mm bukovih neobrobjenih plohov, svežih, od 2 do 4-50 m, od 16 cm širine naprej, I., II., III. (leptomte). Cena franco vagon meja Boh. Bistrica.

Vsako množino na živ rob rezane smrekovine v naslednjih dimenzijah: 75 x 230, 75 x 305, 230 x 230, 305 x 305, največ 75 x 230 mm in sicer v vsaki dolžini nad 4 m (stopnjevanje od 10 do 10 cm, torej: 4, 4-10, 4-20 itd.) lahko pa je tudi vse 4 m dolgo. Vzlede bi se tudi manj iskane naslednje dimenzije v mm: 35 x 230, 40 x 230 ali tudi 35 x 305 ter 40 x 305 mm, v dolžinah kakor zgoraj. Cena fob Sušak.

Do 100 m³ hrastovih kretanje, za enkratni prevzem najmanj 100 m³. — Dimenzije: Višina 15 cm s toleranco do 30%, višina 14 cm; širina spodaj (Unterlage) 30 cm s toleranco do 30%, 28 in 29 cm, širina zgoraj 20 cm, brez tolerance. — Dolžine: 38% po 2-70 m, 12% po 3 m, 7% po 3-30 m, 14% po 3-60 m, 13% po 4 m, 14% po 4-20 m, 1% po 4-80 m, 1% po 5 m, tolerance v dolžinah 5 cm več ali manj. Izdelava: Zdravo blago, dobro zaraščene grče, najmanj na 3 straneh lepo obtesano, beljava zdrava se tolerira, ravni komadi s toleranco krivine do 1-5 cm na vsak tekoči meter. — Prevzem: na licu mesta. Plačilo akreditiv. — Cena se lahko stavi za tekoči meter, za komad ali za kubični meter franco vagon nakladalna postaja, ali pa franco Sušak pristanišče.

Bukovina, parjena, ostrorobo paralelna očeljena, I. Cena franco francoska meja neocarinjeno, z navedbo obmejne tranzitne postaje, ali franco Pariz, ocarinjeno.

Debelina: 26 mm.

Širine 50 mm, dolžine 230 cm, mesečna množina 1-90 m³.
Širine 60 mm, dolžine 75, 80, 100, 160, 175,

180, 200, 240, 260, 275 cm, mesečna množina 2 m³.

Širine 70 mm, dolžine 100, 110, 120, 160, 180, 210, 220, 225, 230, 270, 275, 280, 290 cm, mesečna množina 4-5 m³.

Širine 75 mm, dolžine 60, 80, 90, 100, 120, 140 do 270 cm, mesečna množina 5 m³.

Širine 80 mm, dolžine 50, 60, 110, 160, 210, 220, 270 cm, mesečna množina 5 m³.

Širine 80 mm, dolžine 50, 60, 110, 160, 210, 220, 270 cm, mesečna množina 2-8 m³.

Širine 85 mm, dolžine 80, 150, 160, 230, 240 cm, mesečna množina 2-5 m³.

Širine 90 mm, dolžine 90, 100, 110, 120, 190, 200 do 230, 280, 290 cm, mesečna množina 4-6 m³.

Širine 100 mm, dolžine 50, 60, 110, 160, 210, 220, 270 cm, mesečna množina 1-6 m³.

Širine 110 mm, dolžine 230 cm, mesečna množina 4-40 m³.

Širine 125 mm, dolžine 225 cm, mesečna množina 10 m³.

Širine 135 mm, dolžine 40, 50, 90, 130, 170, 220, 260 cm, mesečna množina 1 m³.

Širine 140 mm, dolžine 90, 175, 180, 260, 270 cm, mesečna množina 1 m³.

Širine 150 mm, dolžine 100, 190, 200, 290 centimetrov, mesečna množina 1 m³.

Širine 180 mm, dolžine 50, 60, 110, 160, 210, 260 cm, mesečna množina 0-5 m³.

Širine 185 mm, dolžine 60, 110, 120, 170, 220, 230, 275, 280 cm, mesečna množina 0-5 m³.

Širine 200 mm, dolžine 60, 120, 180, 230, 240, 290 cm, mesečna množina 1 m³.

Debelina 33 mm.

Širine 50 mm, dolžine 60, 75, 80, 110, 120, 130, 150, 170, 190, 200, 220, 225, 230, 240, 250, 260, 275, 280, 290 cm, mesečna množina 5-5 m³.

Širine 55 mm, dolžine 50, 90, 100, 120, 140, 150, 190, 210, 240, 280, 290 cm, mesečna množina 2-5 m³.

Širine 60 mm, dolžine 125, 130, 250 cm, mesečna množina 0-5 m³.

Širine 65 mm, dolžine 70, 75, 140, 150, 210, 220, 280, 290 cm, mesečna množina 6-5 m³.

Širine 70 cm, dolžine 60, 70, 120, 125, 130, 175, 190, 230, 290 cm, mesečna množina 5 m³.

Širine 80 mm, dolžine 170, 230 cm, mesečna množina 2 m³.

Širine 90 mm, dolžine 60, 110, 170, 220, 275 cm, mesečna množina 0-7 m³.

Širine 100 mm, dolžine 70, 75, 140, 210, 280 cm, mesečna množina 2 m³.

Širine 110 mm, dolžine 80, 150, 160, 220, 230, 240, 290 cm, mesečna množina 4-5 m³.

Širine 115 mm, dolžine 70, 130, 200, 260 centimetrov, mesečna množina 1-5 m³.

Širine 125 mm, dolžine 150, 290 cm, mesečna množina 4-5 m³.

Širine 140 mm, dolžine 60, 110, 120, 170, 225, 280 cm, mesečna množina 1 m³.

Širine 265 cm, dolžine 50, 90, 140, 180, 225, 270 cm, mesečna množina 7 m³.

Debelina 40 mm.

Širine 40 mm, dolžine 40, 50, 80, 120, 160, 200 cm, mesečna množina 1-5 m³.

Širine 45 mm, dolžine 150, 160 cm, mesečna množina 2 m³.

Širine 50 mm, dolžine 50, 100, 120, 150, 160, 170, 180, 260 cm, mesečna množina 15 m³.

Širine 55 mm, dolžine 60, 80, 90, 110, 140, 160, 170, 190, 200, 220, 225, 230, 240, 250, 260, 270, 275 cm, mesečna množina 2 m³.

Širine 60 mm, dolžine 50, 70, 90, 120, 130, 140, 160, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 250, 260, 270, 280, 290 cm, mesečna množina 4-5 m³.

Širine 65 mm, dolžine 75, 80, 100, 110, 150, 175, 180, 190, 200, 210, 225, 250, 260, 280, 290 cm, mesečna množina 4 m³.

Širine 70 mm, dolžine 60, 120, 180, 230, 240, 290 cm, mesečna množina 2 m³.

Širine 80 mm, dolžine 40, 75, 80, 90, 120, 130, 150, 280 cm, mesečna množina 2 m³.

Širine 85 mm, dolžine 50, 60, 110, 160, 210, 260 cm, mesečna množina 2-5 m³.

Širine 90 mm, dolžine 50, 75, 90, 130, 140, 150, 170, 180, 200, 220, 225, 230, 240, 270, 275, 290 cm, mesečna množina 2-5 m³.

Širine 100 mm, dolžine 130, 250 cm, mesečna množina 3 m³.

Širine 110 mm, dolžine 60, 70, 75, 125, 140, 150, 160, 190, 200, 210, 220, 250, 270, 275, 290 cm, mesečna množina 2 m³.

Deske smrekove, 48 mm, 4 in 5 m, za mizarske svrhe, torej suhe. Cena meja Djevdjelije.

Deske — smreka, jelka, 4 m, paralelne, II., III., 28 mm. Cena franco meja Djevdjelije.

Remeljne, paralelne, ostrorobe, očeljene: 200 m³ 64 x 64 mm, 2, 2-50, 3, 3-50 m; 100 m³ 68 x 68 mm, samo 2-33 m. Cena vagon Sušak pristanišče.

Bukova metlišča, 27/27 mm, 1 m. Franco meja Postojna.

Orehovi ploski I., II., v raznih dimenzijah in dolžinah. Cena franco meja Postojna.

Mecesne deske, 40, 50, 60 mm in nekaj malega od 20, 25 in 45 mm 4 m, od 20 40 cm, I., II. z največ 10% sra, sicer pa brez sra in njega sledov in razpok, za mizarske svrhe. Cena vagon nakladalna postaja.

1 vagon hrastovih tramov, 22 x 24 cm, 10 m.

1 vagon hrastovih tramov, 24 x 24 cm, 5 m, blago ostrorobo, rezano, popolnoma zdravo, s kompletacijo jelovih merkantilnih tramov. Franco vagon nakladalna postaja.

Bukovina parjena, ostroroba, paralelna, očeljena, I. Cena franco francoska meja, neocarinjeno, z navedbo obmejne tranzitne postaje, odnosno franco vagon Pariz.

Debelina 45 mm.

Širine 45 mm, dolžine 130, 160 cm, mesečna množina 2 m³.

Širine 50 mm, dolžine 60, 70, 100, 120, 130, 140, 160, 280 cm, mesečna množina 4 m³.

Širine 55 mm, dolžine 60, 120, 150, 180, 210, 230, 240, 290 cm, mesečna množina 7 m³.

Širine 60 mm, dolžine 75, 125, 130, 150, 170, 200, 210, 225, 240, 250, 275, 280 cm, mesečna množina 8-5 m³.

Debelina 60 mm.

Širine 60 mm, dolžine 60, 110, 130, 150, 160, 190, 220, 240, 250, 270, 280, 290 cm, mesečna množina 3 m³.

Širine 65 mm, dolžine 140, 280 cm, mesečna množina 2-5 m³.

Širine 70 mm, dolžine 80, 160, 170, 240, 250 cm, mesečna množina 2-5 m³.

Širine 80 mm, dolžine 230 cm, mesečna množina 4 m³.

Širine 90 mm, dolžine 275 cm, mesečna množina 5-5 m³.

Širine 95 mm, dolžine 180 cm, mesečna množina 45 m³.

Širine 100 mm, dolžine 120, 130, 140, 150, 250, 290 cm, mesečna množina 11 m³.

Širine 110 mm, dolžine 120, 240 cm, mesečna množina 3-5 m³.

Širine 115 mm, dolžine 60, 110, 150, 160, 220, 270 cm, mesečna množina 2 m³.

Širine 130 mm, dolžine 70, 140, 210, 270, 280 cm, mesečna množina 6 m³.

Debelina 80 mm.

Širine 105 mm, dolžine 60, 120, 180, 240 centimetrov, mesečna množina 4 m³.

Širine 110 mm, dolžine 70, 130, 140, 200, 210, 250, 270, 280 cm, mesečna množina 11-5 m³.

Širine 125 mm, dolžine 120, 140, 150, 240, 260, 270, 290 cm, mesečna množina 14 m³.

Širine 150 mm, dolžine 130, 260 cm, mesečna množina 5 m³.

Žitni trg.

Pričakovano dviganje cen za pšenico je pršlo končno vendarle do izraza. V zvezi s povišanjem cen za pšenico na borzi v Chicagu in na vseh evropskih tržiščih je cena pšenici tudi pri nas poskočila. V splošnem se ceni izvoz pšenice iz naše države do 1. decembra na 54.000 vagonov. V tem je všteta tudi preostala količina pšenice iz letine 1928. Preostala po mnenju dobro informiranih krogov še ca. 10.000 vagonov pšenice za izvoz in ni izključeno, da bo ta količina izvožena z ozirom na nizko ceno naše pšenice že do konca tekočega leta. Producenti radi tega zadržuje

svoje blago in so ponudbe poslane naenkrat prav malenkostne. Vse računa sedaj na nadaljno rapidno dviganje cen in se vzdržuje prodaje pšenice. Presečenjena niso izključena in je v splošnem mladanskih mesecih podana verjetnost možnosti uvoza inozemske pšenice, če se mnenja o prekomernem izvozu pšenice izkažejo za resnične.

Da ni bila utemeljena rezerviranost kupcev pri tako nizki ceni pšenice, lo je sedaj pojasnjeno in je pšenica tudi pri današnjih cenah še vedno izpod svetovne paritete, kar bi morali prav posebno naši domači mlinci pri krilju pšenice za svojo porabo upoštevati in lastno korist uvaževati.

Tudi cena koruze se je dvignila in je tendenca nadalje čvrsta. Izvoz naše koruze iz letine 1929 se ceni na 24.000 vagonov in vlada za naše kvalitativno prvovrstno blago nadalje živahno zanimanje. Ker je koruza tudi na inozemskih tržiščih čvrsta, je dvomljivo, da bi ostala cena koruze pri nas neizpremenjena na sedanji višini. Živahno zanimanje je za pšenično moko nularico, ki je poskočila za 15 par in stane danes prav vsaka moka nularica 310 Din fco nakladalna postaja; boljše znamke pa stanejo od 320 dinarjev do 330 dinarjev franko nakladalna postaja, plačilo proti duplikatu. Tudi za temnejše pšenične moke je nastalo boljše zanimanje in je pričakovati, da bo povpraševanje po tej moki lakoj še bolj živahno, kakor hitro bo pšenična moka nularica dosegla zopet svojo normalno ceno.

Za oves, ječmen in rž ni zanimanja. Zaključkov v minulem tednu ni bilo.

Cene so bile sledeče:

Bačka pšenica nova: 79 kg, 2% prim., mlevska vozina, slov. post., dobava promptna, plačilo v 30 dneh, Din 247-50—250.

Bačka pšenica nova: 78 kg, 2% prim., mlevska vozina, slov. post., dobava promptna, plačilo v 30 dneh, Din 245—247-50.

Bačka pšenica nova: 77 kg, 2% prim., mlevska vozina, slov. post., dobava promptna, plačilo v 30 dneh, Din 240—242-50.

Sremska pšenica: 80 kg, 2% prim., mlevska vozina, slov. postaja, dobava promptna, plačilo v 30 dneh, Din 245—247-50.

Sremska pšenica: 77 kg, 2% prim., mlevska vozina, slov. postaja, promptna dobava, plačilo v 30 dneh, Din 237-50—240.

Rž: 72/73 kg, 2% prim., mlevska vozina, slov. postaja, dobava promptna, plačilo v 30 dneh, Din 205.

Pšenična moka O/G: franko Ljubljana, pri odjemu celega vagona, plačilo po prejemu blaga, Din 370—375.

Koruzna bačka: zdrava, rešetana, navadna vozina, slov. postaja, dobava promptna, plačilo v 30 dneh, Din 205—207-50.

Koruzna bačka: zdrava, rešetana, mlevska vozina, slov. postaja, dobava promptna, plačilo v 30 dneh, Din 210—212-50.

Umetno sušena nova koruza: navadna vozina, slov. postaja, dobava promptna, plačilo v 30 dneh, Din 195—197-50.

Umetno sušena nova koruza: mlevska vozina, slov. postaja, dobava promptna, plačilo v 30 dneh, Din 192—195.

Činkvanti, umetno sušeni: slov. postaja, dobava promptna, plačilo v 30 dneh, Din 245 do 247-50.

Času primerno suha nova koruza: z garancijo, do namembne postaje, promptna dobava, plačilo v 30 dneh, Din 170—175.

Ječmen bački ozimni: 66/67 kg, Din 205 do 207-50.

Ječmen bački ozimni: 63/64 kg, Din 190 do 195.

Oves bački novi: 63/64 kg, navadna vozina, slov. postaja, Din 195—197-50.

VELETRGOVINA
kolonijalne in špecerijske robe
IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

Zelo sveže prazne kave, mišnih dišav in rudniške vode.

Točna in solidna posredništvo!

Zahtevajte cenik!

TISKARNA MERKUR

TRG-IND. D. D.

LJUBLJANA

Gregorčičeva ul. 23. Tel. 2552

Prva ljubljanska velepraznara za kavo

KAROL PLANINŠEK

LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 20

priporoča

praženo kavo vseh vrst

Vsaki dan sveže blago. Najstarejše domače podjetje te stroke. Telefon štev. 3204.

USTANOVLJENO 1852

TEOD. KORN

LJUBLJANA, POLJANSKA CESTA 8

(PREJE HENRIK KORN)

KROVEC, STAVBNI, GALANTERIJSKI IN OKRASNI KLEPAR / INSTALACIJA VODOVODOV / NAPRAVA - STRELOVODOV / KOPALIŠKE IN KLOSETNE - NAPRAVE / CENTRALNA KURJAVA

tvornica ogledal in

„SPECTRUM“ D. D.

brušenega stekla

LJUBLJANA VII. Celovška 81 Telef. 2343

ZAGREB, OSIJEK — Središčnica: ZAGREB

Zrcalno steklo, portalno steklo, mašinsko steklo 5—6 mm, ogledala, brušena v vseh velikostih in oblikah, kakor tudi brušene prozorne šipe, izbočene plošče, vstekljanje v med. — »Fin« — navadna ogledala.